

Standpunt 'Voor elk kind betaalbare, toegankelijke en kwaliteitsvolle kinderopvang'

De realisatie van een evenwichtige combinatie van beroeps- en gezinsleven vereist voldoende betaalbare, toegankelijke en kwaliteitsvolle kinderopvangvoorzieningen in Vlaanderen. De kinderopvang heeft naast een economische functie (tewerkstelling m/v) een belangrijke sociale functie: opvang bevordert de sociale inclusie van groepen die uit de boot dreigen te vallen. Het verhoogt de tewerkstelling van alleenstaande ouders (in hoofdzaak vrouwen) en ouders uit kansengroepen. De kinderopvangvoorzieningen zijn aangepast aan kinderen met specifieke zorgbehoeftes, met verschillende sociale en culturele achtergronden en aan kinderen uit diverse gezinsvormen (alleenstaand, samengesteld, hetero of holebi, ...). Hierbij onderstrepen we dat goede kinderopvang ook beschouwd wordt als een belangrijke, pedagogisch positieve bron voor de ontwikkeling van het kind, als aanvulling bij en in wisselwerking met de opvoeding binnen het gezin en andere leefvormen. Bovendien biedt het kinderen met verschillende achtergronden gelijke kansen bij de start van hun schoolloopbaan. Kinderopvang die al deze functies combineert en waarin het belang van het kind vooropstaat, valt of staat met gemotiveerde, goed ondersteunde en gewaardeerde werknemers.

De laatste twee decennia is er een spectaculaire toename geweest van het aantal plaatsen in de kinderopvang, dit in deelsectoren met precare arbeidsstatuten en lage opleidingsvereisten. Er is een grote versnippering inzake aanbod, regelgeving, normen, personeelsstatuten en verloning. Bijgevolg is de kinderopvang niet toegankelijk en betaalbaar voor iedereen. In tijden van een toenemende vergrijzing en een tewerkstelling van vrouwen die in het algemeen nog steeds lager ligt dan die van mannen is een sterk uitgebouwd kinderopvangnet noodzakelijk.¹

Daarom pleit de Vrouwenraad voor een **tienjarenstrategie** voor het Vlaamse kinderopvangbeleid op basis van volgende prioritaire doelstellingen:

Een kaderdecreet kinderopvang

Om een collectieve, transparante en doelmatige kinderopvang te realiseren is voor de volledige sector een overkoepelend kaderdecreet noodzakelijk op basis van volgende principes:

- elk kind heeft recht op kinderopvang
- elk kind en elke ouder beschikt over dezelfde kwaliteitsgaranties: één kwaliteitssysteem voor de Vlaamse kinderopvang
- het kind in zijn totale context staat centraal
- kinderopvang is toegankelijk en betaalbaar voor iedereen
- een gelijkschakeling van de arbeidsvoorwaarden voor alle loontrekkenden en een volwaardig arbeidsstatuut voor de onthaalouders

---

¹ Met blijvende aandacht voor lokale wijkinitiatieven

Kwaliteitsvolle kinderopvang

Niettegenstaande de kwaliteit van kinderopvang moeilijk te meten en te vatten is, gaan we uit van volgende noodzakelijke randvoorwaarden voor kwaliteit:

- professionalisering van de sector: de kinderopvang in Vlaanderen is goed georganiseerd, beschikt over een dynamische overheidsorganisatie (Kind en Gezin), kan een beroep doen op ondersteuning vanuit de wetenschappelijke wereld en heeft op het terrein blijk gegeven van veel creativiteit en vernieuwing. Vanuit deze sterke positie heeft de Vlaamse kinderopvang voldoende troeven in handen om de problemen met povere arbeidsvoorwaarden, het gebrek aan kwalificaties en carrièremogelijkheden (o.a. verhoging horizontale en verticale mobiliteit) en de problemen met pedagogische kwaliteit aan te pakken.
- een pedagogische opleiding op bachelorniveau waarin kinderopvang een prominente plaats krijgt. Deze opleiding gaat uit van een genderneutrale invulling van het beroep van opvoeder van jonge kinderen, m.a.w. het model van de klassieke moederrol wordt vervangen door een eigen pedagogische invulling van het beroep waardoor ook mannen aangetrokken worden om in de kinderopvangsector te gaan werken. Bovendien biedt een bacheloropleiding twee belangrijke voordelen: meer horizontale mobiliteit tussen de sectoren (niet alleen binnen welzijn maar ook tussen welzijn en onderwijs) en meer verticale mobiliteit. Dergelijke opleiding kan dus een aanzet zijn tot een betere aansluiting van de kinderopvangsector bij de kleuteronderwijssector. In elk geval is een goede samenwerking en een vlotte overgang van kinderopvang naar kleuteronderwijs wenselijk. Kind & Gezin, een instantie met veel expertise in het domein, zorgt voor een gezond evenwicht tussen het zorgspecifieke en het pedagogische aspect van kinderopvang.
- de sector biedt genoeg mogelijkheden voor een goede mix van medewerkers binnen elke organisatie (hooggeschoold, laaggeschoold of geen diploma) en erkent, valoriseert en ontwikkelt de competenties en de kennis van alle medewerkers, ook die van zelfstandige onthaalouders. Goede kinderopvang vertrekt van de beste kwaliteitsregels voor kinderen en personeel. De pedagogische opleiding zou ook de begeleiding van kortgeschoolden (doelgroepmedewerkers) en onthaalouders in het curriculum kunnen opnemen. Van belang is dat de opleiding en de tewerkstelling van doelgroepmedewerkers erkend wordt als een doelstelling en dus de nodige ondersteuningsmiddelen krijgt. Daarnaast is er een voldoende aanbod van werkplekklere voor mensen die al in de sector werken (o.a. onthaalouders) en is een versterking en uitbreiding van de erkenningsprojecten van Elders Verworven Competenties noodzakelijk (ook met het oog op een meer diverse personeelssamenstelling). Om reële kansen te bieden aan kansengroepen is het noodzakelijk dat de voorzieningen niet kleinschalig zijn en dat er begeleiding op de werkvloer georganiseerd kan worden (zo zouden er onder meer experimenten onderzocht en gestimuleerd kunnen worden, zoals samenwerkingsverbanden tussen onthaalouders en de introductie van het coöperatieve model).

- kinderopvanginitiatieven (ook de buitenschoolse) vertrekken vanuit een partnerschap met ouders (moeders én vaders), met oog voor de actuele noden van de gezinnen (thuismilieu) in al hun vormen.²
- de buitenschoolse kinderopvang moet uitgebouwd worden op basis van de volgende noodzakelijke kwalitatieve randvoorwaarden: het aantal kinderen per begeleider, de kwalificaties en de continuïteit van het personeel.

Betaalbare kinderopvang

Door de harmonisatie van alle kinderopvanginitiatieven via het voorgestelde decreet pleit de Vrouwenraad dus voor collectief georganiseerde kinderopvang (incl. de zelfstandige sector en de buitenschoolse opvang) en niet voor een verdere ontwikkeling van individuele oplossingen zoals de proeftuinen met dienstencheques en de proefprojecten vanuit bedrijven³. Deze collectief georganiseerde kinderopvang is betaalbaar voor de ouders op basis van hun inkomen en dient op termijn kosteloos te worden.

Voldoende en toegankelijke kinderopvang

- In de eerste plaats zijn er voldoende opvangplaatsen nodig op basis van de voorspelde geboortecijfers en de maatschappelijke veranderingen. Voor elk gezin en elk kind dat er behoefte aan heeft (ook als die behoefte occasioneel en flexibel is), dient er kinderopvang beschikbaar te zijn. Daarnaast worden een transparant, efficiënt en gecoördineerd opnamebeleid en een lokaal/regionaal coördinatiesysteem om opvangvragen zo effectief mogelijk te beantwoorden (vanuit een samenwerkingsverband van opvangvoorzieningen, bijv. een centrum voor kinderopvang) sterk aanbevolen. Ouders moeten efficiënt en transparant geholpen worden in hun opvangvraag. Vandaar de nood aan een coördinatiesysteem dat de keuze van de ouders respecteert. Dit vermijdt stresssituaties voor het gezin. Het bevordert bovendien het efficiënte gebruik van de bestaande capaciteit. Ouders worden begeleid naar die opvang die het best overeenkomt met hun vraag en de behoefte van het kind. Ook als er in het algemeen voldoende opvangplaatsen zouden zijn, blijft de behoefte aan coördinatie bestaan.
- Het aantal opvangplaatsen voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte moet uitgebreid worden binnen de reguliere kinderopvang.
- Aangepaste opvang voor jonge tieners (12-14 jaar)

Loon naar werken

- Naast een gelijkschakeling van kwaliteitscriteria voor alle kinderopvanginitiatieven (incl. de buitenschoolse opvang) moet ook werk gemaakt worden van een gelijkschakeling en een

---

² Kinderopvang buitenshuis kampt nog steeds met heel wat vooroordelen. Zo worden vele vrouwen scheef bekeken omdat ze hun kind 'in de opvang steken'. De aanpak van deze vooroordelen, die ouders beperken in het gebruik van opvangvoorzieningen, is tevens een aspect van kwaliteitsvolle opvang.

³ Met uitzondering van de door de bedrijven georganiseerde vakantieopvang

---

verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor alle medewerkers (onthaalouders en initiatiefnemers inbegrepen), voorwaarden die nu verschillend zijn per sector (zelfstandige en gesubsidieerde sector).